

Organ Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.
Organ Stowarzyszenia Drukarzy i pokrewnych zawodów Polski Zachodniej z siedzibą w Poznaniu.

Druk offsetowy.

Nie często się zdarza, by wynalazek jakiś w technice drukarskiej wywołał tyle zdumienia i dokonał jakoby przewrotu w grafice, jak druk offsetowy. Zadaniem naszym będzie podać tutaj kilka szczegółów, nie omijając przytem powtórzeń.

Druk offsetowy znany był w Ameryce i Anglii. W Niemczech zaprowadzono go mniej więcej około roku 1907, jednakże w bardzo powolnym tempie. Dopiero po zakończeniu wojny światowej, a przede wszystkim od roku 1920, druk offsetowy zainteresował szersze koła świata drukarskiego, zarówno i klientelę.

Druk offsetowy oznaczyć można jako pośredni druk wilgotny, zaliczając go do płaskodruku, wykonującego tę samą czynność jak przy kamieniodruku, z jego mechanizmem nawodniającym i wałkami osuszającymi, działaniem których jest moment nadawczy i odbierający farbę.

Istotność nowego sposobu druku polega na tem, że nie drukuje się tu wprost z płyty lub formy, lecz pośrednio zapomocą cylindra gumowego, który odbiera rysunek z płyty cynkowej i przenosi go na papier. Sposób ten drukowania nie jest wprawdzie nowy, ponieważ używano go do druku na blasze, w następstwie czego przez grę przypadku przystąpiono do prób druku pośredniego *).

Papier do druku offsetowego musi być jakoby surowawy lub ziarnisty, powierzchnia jego jednakże musi być łączną, t. j. bez włókna. Papier tenże niesatynowany w łączności z cylindrem, obłożonym płytą gumową, a następnym z płytą cynkową ziarnkowatą, gwarantuje nadzwyczajną miękkość obrazu przy wykonaniu druku offsetowego, którą nawet w przybliżeniu nie osiągnięto w druku czcionkowym lub litografjaj.

Rysunek lub obraz, przeznaczony do druku offsetowego, musi być pozytywny, ponieważ przenosi się on wpiery z płyty cynkowej negatywnie na cy-

lindrze gumowym, a następnie dopiero z tegoż na papier. Druk offsetowy jest jakgdyby stworzony do powielenia druków oryginalnych dzieł lub z układem trudnym i skomplikowanym, ponieważ przez kopjowanie pojedynczych stron osiągamy normalną wielkość oryginału i tenże nie potrzeba rozrywać i przez to niszczyć.

Korzyści druku offsetowego wobec druku ze czcionek lub z kamienia wyłaniają się z tego, że forma czyli płyta cynkowa da się poręczniej umieścić na cylindrze, jest niezniszczalną, tworzy dla siebie całość formy i niema tu tych trudności, jak przy ciężkich formach litograficznych lub czcionkowych; dalszą korzyścią jest szybkość biegu maszyny. Dalej upada przytem wszelka fabrykacja kliszy, stereotypów, galwan, zużycie farby jest bardzo minimalne, przekładanie druku papierem i przyrządzenie na cylindrze jest niepotrzebne. Miejsce tego zajmuje wykonanie płyty cynkowej lub przedruk na niej.

Druk offsetowy ma naturalnie i ujemne strony, które w następstwie omówimy.

Robiąc ogólny przegląd prac, któreby się nadały do wykonania w druku offsetowym, przychodzimy do przekonania, że najodpowiedniejsze są tylko takie z wielkimi nakładami, i to: dzienniki, czasopisma, reklamy wszelkich gatunków, prospekty, plakaty, opakowania, formularze, papiery wartościowe w pojedynczym i skomplikowanym wykonaniu, również druki wielobarwne. Jak już zaznaczyliśmy wyżej, głównym warunkiem są tu wielkie nakłady i jeżeliby, jak się często zdarza, klientela korzystać chciała z druku offsetowego, z góry powiadomić winniśmy ją o pracach przedwstępnych i skomplikowanych, które dla druku tego są odzowne z połączeniem podrozenia tegoż.

Rozstrzygnięcie, jakie wykonanie odpowiada poszczególnym zamówieniom, pozostawić musimy fachowcom, obeznanym z wszelkimi sposobami druków.

(Dokończenie nastąpi.)

Gr.

*) Już w r. 1910 uruchomiono maszynę offsetową na wystawie światowej w Brukseli.

FARBA POLSKA. Rotacyjną i płaską gazetową używa przeważa naszych gazet!

Tabela przeliczenia systemu cicerowego na cm. i odwrotnie.

cicero	cm.	cicero	cm.	cicero	cm.	cicero	cm.	cm.	cicero	cm.	cicero	cm.	cicero	cm.	cicero
1	0,45	26	11,70	51	22,95	76	34,20	1	2,2	26	57,7	51	113,3	76	168,9
2	0,90	27	12,15	52	23,40	77	34,65	2	4,4	27	60	52	115,5	77	171,1
3	1,35	28	12,60	53	23,85	78	35,10	3	6,7	28	62,2	53	117,7	78	173,3
4	1,80	29	13,05	54	24,30	79	35,55	4	8,9	29	64,4	54	120	79	175,5
5	2,25	30	13,50	55	24,75	80	36	5	11,1	30	66,7	55	122,2	80	177,7
6	2,70	31	13,95	56	25,20	81	36,45	6	13,3	31	68,9	56	124,4	81	180
7	3,15	32	14,40	57	25,65	82	36,90	7	15,5	32	71,1	57	126,7	82	182,2
8	3,60	33	14,85	58	26,10	83	37,35	8	17,7	33	73,3	58	128,9	83	184,4
9	4,05	34	15,30	59	26,55	84	37,80	9	20	34	75,5	59	131,1	84	186,7
10	4,50	35	15,75	60	27	85	38,25	10	22,2	35	77,7	60	133,3	85	188,9
11	4,95	36	16,20	61	27,45	86	38,70	11	24,4	36	80	61	135,5	86	191,1
12	5,40	37	16,65	62	27,90	87	39,15	12	26,7	37	82,2	62	137,7	87	193,3
13	5,85	38	17,16	63	28,35	88	39,60	13	28,9	38	84,4	63	140	88	195,5
14	6,30	39	17,55	64	28,80	89	40,05	14	31,1	39	86,7	64	142,2	89	197,7
15	6,75	40	18	65	29,25	90	40,50	15	33,3	40	88,9	65	144,4	90	200
16	7,20	41	18,45	66	29,70	91	40,95	16	35,5	41	91,1	66	146,7	91	202,2
17	7,65	42	18,90	67	30,15	92	41,40	17	37,7	42	93,3	67	148,9	92	204,4
18	8,10	43	19,35	68	30,60	93	41,85	18	40	43	95,5	68	151,1	93	206,7
19	8,55	44	19,80	69	31,05	94	42,30	19	42,2	44	97,7	69	153,3	94	208,9
20	9	45	20,25	70	31,50	95	42,75	20	44,4	45	100	70	155,5	95	211,1
21	9,45	46	20,70	71	31,95	96	43,20	21	46,7	46	102,2	71	157,7	96	213,3
22	9,90	47	21,15	72	32,40	97	43,65	22	48,9	47	104,4	72	160	97	215,5
23	10,35	48	21,60	73	32,85	98	44,10	23	51,1	48	106,7	73	162,2	98	217,7
24	10,80	49	22,05	74	33,30	99	44,55	24	53,3	49	108,9	74	164,4	99	220
25	10,25	50	22,50	75	33,75	100	45	25	55,5	50	111,1	75	166,7	100	222,2

Odezwa.

Stowarzyszenie Drukarzy i pokrewnych zawodów Polski Zachodniej z siedzibą w Poznaniu wydało następującą odezwę:

Rozglądając się w wynikach całorocznej nieomal pracy Stowarzyszenia naszego, przyznać musimy, że są one doniosłe i przeszły w niejednym kierunku nawet optymistyczne oczekiwania. Przy ocenie rezultatu wysiłku, jakie były potrzebne celem uruchomienia skomplikowanego aparatu organizacji, należy wziąć pod uwagę opłakany stan, w jakim Stowarzyszenie nasze stworzono, oraz olbrzymie trudności, z którymi musiało walczyć.

Wśród surm bojowych nie ustawała jednak praca nad odbudową i uruchomieniem naszego życia, które mimo wielkich trudności i przeszkód rozwija się w szybkim tempie. Zebrani w październiku ub. roku, — uważając wysuwany przez Związek Drukarzy program za niedostateczną obronę zrzeszonych, że w walce o zdobycie lepszego jutra, a chociażby o utrzymanie dotychczasowych zdobyczy, konieczna jest ściślejsza myśl narodowa, dająca zrzeszonym prócz powagi — siłę moralną, — polecili swemu Zarządowi w pierwszym rzędzie dążyć wytrwale do opracowania odpowiedniego statutu.

Mimo trudności i niepowodzenia, Zarząd postanowił sobie niezłomnie, wykonać zlecenia zebrania konstytucyjnego.

Doczekaliśmy się utworzenia Stowarzyszenia, lecz wiemy, jak wielką jest zawiaść tych, co różne fermenty wytwarzają, co braci naszych pchają do strajków. „Wschodni“ nasi koledzy, jak i Związek Drukarzy, wszelkimi dokładają sił, by Stowarzyszenie nasze, w oczach świata drukarskiego przedstawić jako „krzywdę“, domagającą się naprawy. Zbyt żywo przypominamy sobie to wszystko, co przechodzi-

liśmy za czasów kierowania nas przez Związek Drukarzy.

Stąd gromadzić nam należy do grona naszego siły przedstawiające wartość moralną, skupiać w zwarty silny obóz pełen wiary niezłomnej wszystkich, którzy dają nam przeświadczenie, iż wobec miłości i dobra nie ostoi się żadna, choćby największa siła złego.

Troska o przyszłość nakazuje nam zająć się z całą energją i z pełnym zrozumieniem sprawy tymi, z których wyrósł ma przyszła generacja. Nie wolno nam oglądać się wyłącznie na kierownictwo, przypuszczając, że ono to podoląć może ogromowi pracy, jaka na tem polu jest do obrobienia.

Musimy sobie uświadomić, że tylko wspólny wysiłek ogółu zdrowo myślących kolegów zdoła spowodować naprawę złego. Uświadomić to sobie winni przede wszystkim członkowie, którzy wzięli sobie za cel, stworzenia tej organizacji. Wszyscy ci, mając na uwadze przyszłość naszą, wspólnym aktem woli zając winni się pracą nad Stowarzyszeniem naszym, gdyż jest to praca najważniejsza. Apel ten ciśnie się nam pod pióro widząc, że ci, którzy z góry powołani byli do czuwania nad utworzoną organizacją, sprawą tą sumiennie się zajęli, rozpatrzyli ją wszechstronnie a teraz zwracają się o pomoc do całego ogółu.

Stowarzyszenie Drukarzy odbędzie w październiku b. r. Ogólny Walny Zjazd, którego rzeczą będzie, osądzić dotychczasową pracę naszą organizacyjną, względnie dać rady i wskazówki do dalszej i owocnej pracy.

Dowodem żywego zainteresowania się Stowarzyszeniem naszym jest pokaźna liczba członków, wynosząca około 300.

Jakie korzyści daje członkom swym Stowarzyszenie, niechaj świadczy następująca tabela.

Wykwalifikowani			Niewykwalifikowani:		
po zapła- ceniu	dotych- czas	teraz	po zapła- ceniu	dotych- czas	teraz
W czasie choroby:					
52 skł.	1,75 zł	3,— zł	52 skł.	0,90 zł	1,50 zł
104 „	2,25 „	4,— „	104 „	1,15 „	2,— „
156 „	3,— „	5,— „	156 „	1,50 „	2,50 „
W czasie bezrobocia:					
52 skł.	1,75 zł	5,— zł	52 skł.	0,90 zł	2,50 zł
104 „	2,25 „	6,— „	104 „	1,15 „	3,— „
156 „	3,— „	7,50 „	156 „	1,50 „	3,75 „
Pośmiertne:					
52 skł.	100,— zł	300,— zł	52 skł.	50,— zł	150,— zł
104 „	200,— „	400,— „	104 „	100,— „	200,— „
156 „	300,— „	500,— „	156 „	150,— „	250,— „

Zapomogi powyższe oznaczają świadczenia dzienne a wypłacane będą według Regulaminu wsparć.

Z powyższego zestawienia wynika, iż Stowarzyszenie nasze sprostało trudnym zadaniom, jakie sobie nałożyło, mimo wysiłków ze strony przeciwniej, śmiało rzec można, iż cel zamierzony osiągnęło.

Stowarzyszenie wraz z Wspólnotą nie zasiało swym kapitałem żadnych kas centralnych klasowych, stąd wyższe świadczenia. Kapitał Wspólnoty daje gwarancję swym członkom, iż dotychczasowe wsparcia tak bezrobotnym jak i w razie choroby jest w możności podwyższyć o 200 procent i więcej w stosunku do ilości zapłaconych składek.

Nowo przystępującym członkom z innych organizacji, którzy zgłaszają swe przystąpienie do 30 września, po zapłaceniu 26 składek daje się pełne prawa członkostwa. Organizacja nasza stoi na gruncie czysto narodowym — stąd hasło: „Precz ze strajkami“, wypisało na swym sztandarze. Hołdując tej zasadzie, toczymy walkę z wrogiem nędzy klas pracujących.

Wszelkie kwestje sporne w ustalaniu cennika załatwia Stowarzyszenie nasze wraz z Wspólnotą na drodze ugodowej za pośrednictwem sądu wzajemnego w tym celu ustanowionego, — w skład którego wchodzi równomierne siły tak z łona pracodawców jak i pracobiorców.

Stowarzyszenie wraz z Wspólnotą Graficzną jest organizacją zawodową o silnych podstawach finansowych. Nie zmożą nas żadne wrogi nam organizacje, skoro węzły wspólnoty organizacyjnej złączą i skupią nas około jednego sztandaru, który chcemy uszanować.

Zarząd Stowarzyszenia Drukarzy wraz z Wspólnotą Graficzną, zwracając się z powyższą odezwą do wszystkich niezorganizowanych dotychczas towarzyszy sztuki drukarskiej, apeluje do nich, aby nie zwlekali z zapisaniem się na członków Stowarzyszenia Drukarzy i Pokrewnych Zawodów z siedzibą w Poznaniu, lecz zaraz gromadnie wstępowali w szeregi nasze, dając tem samem dowód zrozumienia wspólnej pracy czysto narodowej na korzyść własną i naszej Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgłoszenia przyjmują w okręgu Poznańskim sekretarze kol. Czesław Szafranek, Poznań, ul. Strzelecka 11, — w okręgu Bydgoskim kol. Kazimierz Małycha, Bydgoszcz, Łokietka 1, w okręgu Toruńskim prezes kol. Szwanowski, Toruń, ul. Szczytna 12.

... gdyby Gutenberg „małą Reinhardtke“ był znał — — — — —

wzorową małą linjarkę, oryginał
REINHARDT (Förste & Tromm)

Linje drukowane: dłuższy czas pracy, drogi materiał, znaczna robocizna — — — — —
Linje linjowane: szybki zestaw, żaden przyrząd, wielka oszczędność w materiale i na robociznie — — — — —

Także w Pańskiej drukarni powinna być „Mała Reinhardtka“
G. E. REINHARDT ABT. FÖRSTE & TROMM
LIPSK-CONNIEWITZ 108 b.

Na targach lipskich: Targi drukarskie w „Buchgewerbehau“

Ofertą służy

HURTOWNIA DRUKARSKA

w Poznaniu, Stary Rynek 4. Telefon 2555.

Zażydzone wydawnictwa niemieckie.

Warszawski żargonowy „Najer Hajnt“ (Nr. 143) zamieszcza następujące informacje o zażydzeniu prasy niemieckiej:

„Berliner Tageblatt“ z nakładem około ćwierć miliona egzemplarzy, „Volkszeitung“ (nakł. 350.000 egzemplarzy) „Die Uebersee-Zeitung“ — wszystkie te pisma wydaje Rudolf Mosse, niemiecki Żyd. Poza temi trzema najbardziej rozpowszechnionymi pismami, ten sam żydowski nakładca wydaje t. zw. „Kronenbücher“, romansy i opowiadania które rozchodzą się w dziesiątkach tysięcy egzemplarzy. Do tego wydawnictwa należy też słynne biuro ogłoszeń, które ma oddziały we wszystkich większych centrach świata.

Po Mossem idzie drugie „żydowskie wydawnictwo“ — „Ullstein“... Wydawnictwo to zajmuje bardzo wybitne miejsce w prasie i przemyśle księgarskim Niemiec. Do niego należy słynna „Vossische Zeitung“. Bracia Ullstein są też właścicielami codziennej „Morgenpost“ (nakład przeszło pół miliona). Prócz tego organ popołudniowy „B. Z. Ausgabe“, o przeszło milionie egzemplarzy.

Następnie wymienia „Hajnt“: „Illustrierte Zeitung“ też do Żydów, braci Ullstein należące, z nakładem półtora miliona egzemplarzy. „Ullstein“ jest też królem żurnali mód. „Elegante Dame“ i „Der Bazar“ należą do tych żurnali, bez których żadna niemiecka kobieta obejść się nie może.

„Ullstein“ wydaje też książki: „romansy lekką lekturę, literaturę“. Wydano już około 200 dzieł, każde w ilości około 100.000 egzemplarzy. Ponadto wydają bracia Ullstein dzieła specjalne: klasyczne, filozoficzne i dotyczące sztuki. Ich „Historja sztuki“ należy do największych i najbogatszych wydawnictw niemieckich. Ullstein“ miał też udział w wydawnictwie rosyjskiego „Słowa.“

Prócz tych dwu potentatów wymienia jeszcze „Najer Hajnt“ Szmula Fischera, Żyda, przybyłego do Niemiec z Węgier. Fischer jest wydawcą Hauptmanna, Tomasza Manna, Jakóba Wassermanna.

FARBA POLSKA • Dzielowa Nr. 0 i 1 gatunki uznane!

Artura Schnitzlera, Bernarda Kellermanna, Waltera Rathenaua itd.

„Wydawnictwo Fischera wydaje też miesięcznik „Die neue Rundschau“. Wydawnictwo Fischera jest najlepszą marką dla młodego pisarza. I jeżeli Fischer wyda książkę, oznacza to, że pisarz został zaliczony do panteonu niemieckich artystów.

W ostatnich latach zaczyna zdobywać poważne miejsce wśród wydawców niemieckich Benjamin Harz, Żyd z Galicji. Ma on wielkie wydawnictwa w Berlinie z oddziałami w Wiedniu, Lwowie, Budapeszcie i Nowym Jorku. Dzieła „Izrael a narody“, wydanego przez Harza zamówił znany amerykański działacz Louis Marshall — 500 egzemplarzy dla amerykańskich uniwersytetów, jako środek propagandy przeciwko antysemityzmowi.“

W tem wyliczeniu zaś uwzględniony tylko Berlin. Ale według niego można sobie łatwo wyobrazić, jak zażydzone jest całe piśmiennictwo niemieckie! (sp)

Waga linii mosiężnych.

Na jedno kilo linii mosiężnych podług systemu normalnego wchodzi:

Punktów 1	3040	cicero = 1370	cm.
„ 2	1520	„ = 685	„
„ 3	1013	„ = 456	„
„ 4	760	„ = 342	„
„ 6	506	„ = 228	„
„ 8	380	„ = 171	„
„ 9	338	„ = 152	„
„ 10	304	„ = 137	„
„ 12	253	„ = 114	„
„ 14	217	„ = 98	„
„ 16	190	„ = 85	„
„ 18	169	„ = 76	„
„ 20	152	„ = 68	„
„ 24	126	„ = 57	„

Z chwili bieżącej.

Sprostowanie. Odnośnie do notatki (którą zacierpnęliśmy z „Uzupełnienia do cennika czasopism na III kwartał r. b.) w nr. 34 „Przeł. Graf.“ z dnia 22. 8. rb., że „Przeł. Teatralny i Filmowy“ z Bydgoszczy przestał wychodzić z dniem 1 lipca rb., nadsyła nam redakcja tegoż sprostowanie, z którego wynika, że „Przeł. Teatralny i Filmowy“ wychodził stale i nadal wychodzić będzie.

Przed Zjazdem publicystów i dziennikarzy ekonomistów. Prezes Rady Ministrów i minister skarbu p. Wł. Grabski przyjął przedstawicieli komitetu organizacyjnego pierwszego ogólnopolskiego Zjazdu publicystów i dziennikarzy ekonomistów (we Lwowie dnia 5 i 6 września r. b.) w osobach pp. redaktorów Trzebińskiego, prezesa komitetu organizacyjnego i p. Pechego i oświadczył, że przywiązuje wielką wagę do zapowiedzianego zjazdu, nad którym raczył objąć protektorat.

Na miejscu we Lwowie protektorat nad zjazdem publicystów i dziennikarzy ekonomistów objęło prezydum miasta Lwowa oraz Izba przemysłowa i handlowa, która też udzieliła na obrady zjazdu swej pięknej siedziby przy ulicy Akademickiej.

Rolę gospodarza zjazdu we Lwowie objął tamtejszy Syndykat dziennikarzy polskich, z p. prezesem dr. Voglem na czele. Z ramienia syndykatu do komi-

tetu organizacyjnego zjazdu wszedł redaktor „Słowa Polskiego“ p. dr. R. Kordys.

Obrady pierwszego zjazdu publicystów i dziennikarzy ekonomistów, poprzedzone nabożeństwem w miejscowej katedrze, rozpoczną się dnia 5 września o godzinie 4 po południu w siedzibie Izby przemysłowej i handlowej. Przed południem uczestnicy zjazdu wezmą udział w uroczystym otwarciu V-tych Targów Wschodnich.

Wystawa młodej prasy w Kaliszu. W Kaliszu, w jednym z najstarszych miast polskich, którego grunty świadczą o barbarzyństwie, jakiego niestety ludzkość do dziś dnia się nie wyzbyła — z inicjatywy kaliskiego hufca harcercy organizuje się wystawę Młodej Prasy w Polsce.

Komitet Honorowy nad wystawą łaskawie stanowią pp.: Starosta Kaliski i Prezes K. P. H. — Stefański, Generał — Jasiński, Prezydent miasta Kalisza — Szarras, Ks. prałat Sobczyński, Prezes Rady Miejskiej — Michalski, Prezes Macierzy Szkolnej — Kożuchowski, Inspektor Szkolny — Glinicki.

Wystawa obejmuje działy: religijny, społeczny, harcercy, sokoli, strzelecki, uczniowski, sportowy, techniczny, dziecięcy, krajoznawczy, młodzieży z poza kraju, jednodniówki od 1918 r., pism różnych powstałych po roku 1918, dzieł poświęconych dla młodzieży, prac młodych autorów, afiszy, odezwo, ulotek i t. p. reklam i dział ogólny.

W czasie wystawy t. z. 6, 7 i 8 września t. r. odbędzie się zjazd redaktorów Młodej Prasy. Łącznie z wystawą i zjazdem redaktorów wydany zostanie pamiętnik wystaw i zjazdu. Na zjeździe redaktorów omawiane będą sprawy: zrzeszenie redaktorów Młodej Prasy, wydawanie centralnego organu młodzieży.

Komitet.

Ś. p. Bolesław Rakowski. W dniu 1 września zmarł w Poznaniu dziennikarz-emeryt śp. Jan Bolesław Rakowski, lat 76 liczący. Zmarły 50 lat pracował jako odpowiedzialny redaktor, w tem 25 lat bez przerwy w tygodniku „Praca“. Za czasów niewoli wielokrotnie za akcję narodową cierpieć musiał w pruskich więzieniach. Ostatnio śp. Rakowski złożony nieuleczalną chorobą cierpliwie wyczekiwał chwili, która przerwać miała pasmo mozolnego życia. Zgon śp. Rakowskiego wywołał w wszystkich, co go znali i którym dana była razem z nim współpracować zrozumiały żal.

Cześć Jego pamięci.

„Deutsche Allgemeine Ztg.“ przestał być własnością Stinnesa. Pisma berlińskie donoszą, że wydawnictwo „Deutsche Allgem. Ztg.“ zostało za 3 miljony mk. w gotówce nabyte od Stinnesa przez konsorcjum, za którym stoją fabrykant papieru Walter Solinger, który przed pół rokiem nabył hamburski „8-Uhr-abendblatt“ i b. poseł nacjonalno-liberalny dr. Weber, z zawodu bankier. W drukarni „D. Allg. Ztg.“ drukuje się urzędowe pisma pruskie i niemieckie, a dziennik sam służył do wynurzeń rządowych.

Mamy do umieszczenia natychmiast

składaczy, maszynistów, schweicerdgenów, introligatorów, nakładaczki.

„Wspólnota Graficzna“ Poznań, St. Rynek 4

PRZEGLĄD PAPIERNICZY

Organ Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych w Poznaniu.

Cennik detaliczny

artykułów piśmiennych i biurowych
ważny od 24. 8. 1925 r. w złotych

Atrament szkolny $\frac{1}{1}$	1.40
" " $\frac{1}{2}$	0.90
" Sienkiewicza $\frac{1}{1}$	2.50
" " $\frac{1}{2}$	1.70
" " $\frac{1}{32}$	0.30
" bankowy $\frac{1}{1}$	3.00
" " $\frac{1}{2}$	2.00
" " $\frac{1}{4}$	1.30
" " $\frac{1}{8}$	0.90
" " $\frac{1}{16}$	0.60
" " $\frac{1}{32}$	0.35
Bloki rysunkowe szare 12 kart	0.23
" " białe 8 "	0.33
" " " 20 "	1.00
Bibula atramentowa	0.25
" " zagraniczna	0.25
" do filtrowania	0.20
Bibułka do kwiatów kolorowych	0.05
" krepowa w rolkach	0.35
Cyrkle do ołówka	0.20
Dziurkacze	5.00
Etykiety do zeszytów gumow.	0.01
Farby okrągłe	0.15
" " srebrne i złote	0.30
Flirt	1.20
Formularze rachunk. w zeszytach 25 sztuk	0.30
" " foljo jednostr. 25 "	0.70
" do kasy chorych 50 sztuk	0.55
" meldowań policyjnych 1 szt.	0.03
Guma ołówkowa prawdziwa 60 szt.	5.00
Karty do gry 32 l. od	3.00
" " 52 l. od	3.50
Kalka do maszyny foljo ark.	0.05—0.10
" ołówkowa	0.07
Koperty handlowe kolor.	0.01
" " białe	0.02—0.04
" biletowe	0.02
" urzędowe	0.02
" do akt długie	0.04—0.05
Kredki kolor. bez drzewa 6 szt.	0.40
" " " 12 "	0.60
Kreda szkolna	0.10
Listy przewozowe poj.	0.10
Ołówki szkolne krajowe szt.	0.10
" " " lepsze szt.	0.12
" Indja	0.25
" niebieskie lub czerwone (białe trzonki)	0.20
" stolarskie	0.20
" kopjowe Polonia	0.45
" zagraniczne Apollo, Orlow	0.60
" " Koh-ih-noor	0.75
Okladka niebieska do zeszytów szt	0.03—0.04

Papier koncept 10 kg.	0.02
" " 10 " linjowany	0.03
" kancelaryjny 12 kg	0.03—0.04
" " 12 " linjowany	0.04
" z rubrykami	0.05
" kupiecki 8 ⁰	0.02
" " 4 ⁰	0.04
" biletowy	0.02
" do nut	0.08
" z połyskiem kolor.	0.04
" srebrny lub złoty	0.12
" gumowany w rolkach	0.15
" pakowy ark. od	0.15
" " mtr. od	0.25
" pergaminowy	0.15
Pineski I pud.	0.30
" II "	0.40
" III "	0.50
" IV "	0.60
Poduszki do stempli 0	1.25
" " " 1	1.70
" " " 2	2.20
Stalówki szkolne krajowe szt.	0.02
" " biurowe szt.	0.04
" " zagraniczne szt.	0.05
Spinacze do listów I pud.	0.20
" " " II "	0.25
Skoroszyty foljo gat. I	0.35
" " " II "	0.25
Skorowidze do segregatorów	0.40
Teki do listów (segregatory) 4 ⁰	3.20
" " " 2 ⁰	3.80
Trzonki (obsadki) szkolne	0.20
Tusz do rysunków krajowy czarny	0.45
" " " " kolor.	0.50
Tusz do stempli kauczukowych	0.70—0.90
Zeszyty 3 ark.	0.09
" 4 "	0.12
" 4 " lepsze	0.15
" 5 " dzienniki	0.15
" nutowe	0.20
" do zadań 4 ⁰	0.17
" do rysunków	0.35
Zeszytiki 80 — 2 ark.	0.10
" 80 — 4 "	0.15

Przed otwarciem V-tych Targów Wschodnich.

W sobotę, dnia 5 września otwarte zostają V Targi Wschodnie. Do niedawna jeszcze można było żywić obawy co do powodzenia tego przedsięwzięcia w tym roku, wobec ogromnie trudnej sytuacji gospodarczej,

FARBA POLSKA • Kolorowe — — —
drukują się wybornie!

w jakiej się dzisiaj nasz przemysł znajduje. Były obawy, że mimo najusilniejszych starań Zarządu Targów najlepsze te chęci rozbić się mogą o trudności niemożliwe do pokonania. Ostatnie dni jednakowoż przyniosły wiadomości nie tylko zupełnie uspakajające, ale dające możność skonstatowania faktu dziś już niezbieżnego, że powodzenie Targów będzie duże. Cały teren wystawowy Targów jest dziś w zupełności zajęty. Przemysł wystąpi nie tylko okazale, co wpłynie na zewnętrzny wygląd Targów, ale co ważniejsze, wystąpi w komplecie. Wszystkie branże przemysłowe będą należycie reprezentowane przez najpoważniejsze firmy i będą dawały obraz produkcji przemysłowej polskiej niemal w zupełności.

Targi Wschodnie są punktem wybitnie eksportowym i w tym kierunku idzie ich polityka i w tym kierunku zdążają usiłowania. Ten charakter Targów będzie nie tylko zaznaczony w sposób bardzo dobitny z ekspozycji, ale uwydatni się w wysokim stopniu skutkiem tego, że na tegorocznych Targach Wschodnich zjawi się znaczna bardzo ilość wycieczek zagranicznych kupców i przemysłowców, którzy przybywają na Targi, ażeby studjować na nich ewentualne możliwości handlowe z Polską. Wycieczek tych do tej pory jest zapowiedzianych około 10-ciu, prócz tego cały szereg zgłoszeń nadchodzi codziennie od indywidualnych przedsiębiorstw kupieckich z całej niemal Europy.

Będą więc tegoroczne Targi Wschodnie pięknym objawem naszej tężyzny gospodarczej, zjawiającym się na zachmurzonym horyzoncie gospodarczym, jako znak, że mimo wszelkich trudności Polska pracuje i zdąży konsekwentnie po linii programów gospodarszych, które są jej przyrodzoną potrzebą.

Będą więc tegoroczne Targi Wschodnie dla eksportu polskiego bez żadnej wątpliwości czynnikiem wysoce dodatnim.

(dł.)

* * *

Opinia o Targach Wschodnich. Na prośbę Komitetu Wykonawczego Targów Wschodnich najwyższe najbardziej miarodajne czynniki rządowe w zakresie spraw gospodarczych, a mianowicie pp. Prezes Rady Ministrów i Minister Skarbu oraz Minister Przemysłu i Handlu wyrazili w następujących słowach swoją opinię o znaczeniu i roli Targów Wschodnich w całokształcie polityki gospodarczej Państwa:

Rola targów polskich może być bardzo wydatna dla całokształtu wywozu handlowego i rozwoju gospodarczego Państwa, w ile staną się one czynnikiem twórczym, powodującym przede wszystkim wzmoczenie eksportu i uzdrowienie bilansu handlowego Państwa.

Mam nadzieję, że Targi Wschodnie, mając za sobą dobrze już w tym względzie zapisaną kartę historii, zdołają niewątpliwie i w tym roku, pomimo cięższych warunków i większej odpowiedzialności, dobrze spełnić swoje zadanie. (—) Wł. Grabski, Prezes Rady Ministrów i Minister Skarbu.

Naczelnym hasłem polskiej polityki gospodarczej w dobie dzisiejszej jest wzmoczenie eksportu przez utworzenie polskim towarom nowych dróg na niewyzyskane dotąd rynki zbytu. W tej sprawie wybitną rolę odgrywać winny targi międzynarodowe w Polsce.

Obserwując dotychczasową działalność Targów Wschodnich mogę stwierdzić z zadowoleniem, że Targi te, krocząc pod sztandarem interesu państwowego, starały się zawsze o wzmoczenie polskiej

ekspansji gospodarczej na rynkach zagranicznych. Również w bieżącym roku przeprowadzona w tym kierunku propaganda na gruncie zagranicznym daje rękojmię, że Targi Wschodnie potrafią zaszczytnie spełniać swe zadania.

Przez wydatny i wszechstronny udział w V. Targach Wschodnich polskie sfery gospodarcze dadzą wyraz celowemu wysiłkowi ku opanowaniu obecnej sytuacji, a Lwów, za przykładem lat ubiegłych, ponownie dobrze przysłuży się Rzeczypospolitej.

Pomyślne wyniki targów są bardzo realne, chociaż niejednokrotnie są narazie nieuchwytnie.

A więc dbajmy i o dobrą organizację targów, gdyż niezawodnie nasze życie gospodarcze osiągnie z nich dobre rezultaty. (—) Cz. Klarner, Minister Przemysłu i Handlu.

Austro-polskie rokowania w Warszawie.

Dzienniki wiedeńskie donoszą z wielkim zadowoleniem, że delegaci rządu austriackiego, którzy bawili w Warszawie, uzyskali dla Austrii ważne ustępstwa gospodarcze od Polski.

A mianowicie uzyskali oni niższe cła polskie dla tych towarów austriackich, które będą wprowadzone do Polski, a które zamówione przed 20 maja. Te towary skontyngentowano.

Kontyngentowanie zostało przeprowadzone w Wiedniu przez tamtejszą Izbę Handlową ze współdziałaniem odpowiednich organizacji branżowych i Izby Handlowej Austro-Polskiej. Odpowiedni dokument zostanie przesłany wprost polskiemu Ministerstwu Handlu, które odpowiednio zawiadomienie natychmiast prześle urzędowi cłowemu.

Po załatwieniu tej sprawy chodziło o zabezpieczenie dalszego przywozu towarów austriackich. Przedstawiciele austriacy uzyskali te ustępstwa i dla towarów, zakupionych na Targach Wiedeńskich, oznaczone ogólnym kontyngentem, wartości 5 milionów koron złotych. Od towarów, należących do tego kontyngentu osobne pozwolenia przywozowe nie będą potrzebne.

Z chwilą, kiedy obydwie te kontyngenty będą załatwione, Austrija wystąpi z przywozem skontyngentowanych dalszych obstalunków z Austrii do Polski. W tym celu już w pierwszej połowie września przybędą delegaci polscy do Wiednia, celem podjęcia rokowań handlowych. Uzyskano też daleko idące ułatwienia w sprawie przekazywania dewiz i wszystkich manipulacji płatniczych.

Tak brzmią wyjaśnienie wiedeńskiej „Neue Freie Presse“ z dnia 29 sierpnia.

W numerze następnym z dnia 30 sierpnia widnieją aż dwa artykuły o tych korzyściach gospodarczych, w dziedzinie handlu przywozowego do Polski, które Austrija osiągnęła w stosunku do Polski.

Pierwszy artykuł napisał Dr. Rudolf Brichta, pierwszy sekretarz gremjum kupiectwa wiedeńskiego, a więc ten przedstawiciel austriacki, który prowadził rokowania w Warszawie. Poświęcił on swój artykuł krytycznemu rozpatrzeniu wyników rokowań gospodarczych w Warszawie i układowi kontyngentowemu dla handlu z Polską. W tym artykule podnosi on, że Polska była pierwszym krajem, który w stosunku do Austrii usunął praktycznie wszelkie zakazy przywozu. Statystyka handlu zagranicznego austriackiego wykazuje od 2 lat ciągły wzrost wywozu z Austrii do Polski. Dzieje się to przecież — jak podkreślił

Dr. Rudolf Brichta — także i w interesie Polski, której wywóz do Austrii jest wciąż znacznie większy, aniżeli wywóz Austrii do Polski.

Drugi artykuł jest napisany przez p. Leona K. Aprilla, sekretarza Austro-Polskiej Izby Handlowej. P. Leon K. Aprill twierdzi, że dzięki układom warszawskim, polski zakaz przywożenia towarów do Polski w stosunku do towarów austriackich w praktyce został zniesiony. Austrija ma więc wszelkie powody być z Polski zadowolona.

Od siebie dodajemy, że pragnęliśmy, aby i Polska miała możliwość być zadowolona z Austrii.

Wiadomość powyższa wywołała wśród sfer przemysłowych polskich deprymujące wrażenie.

Koła, które urządzają Targi Wschodnie, są wręcz przygnębione.

Już dzisiaj olbrzymia liczba kupców krakowskich, którzy na mocy dawnego przyzwyczajenia lubią zaopatrywać się w towar wiedeński, jadą na gwałt do Wiednia, by porobić tam zamówienia.

Chwila udzielenia Austrii ważnej koncesji gospodarczej więc była źle wybrana.

Skutkiem zakupów w Wiedniu automatycznie zmniejszy się ilość zakupów na Targach Wschodnich we Lwowie.

Takiej polityki gospodarczej — i to w obecnej chwili — trudno nazwać przewidującą. (12)

Notatki

Kalendarzyk podatkowy na wrzesień. We wrześniu r. b. przypadają do zapłaty następujące ważniejsze podatki bezpośrednio, które wpłynąć winny do Kas Skarbowych w ściśle oznaczonym terminie, po którym niezwłocznie rozpoczęta zostanie akcja egzekucyjna.

Podatek przemysłowy od obrotu za I-sze półrocze 1925 r. wpłacony być winien w czasie od 15-go września do 15 października rb.;

miesięczne wpłaty podatku przemysłowego od obrotu z poprzedniego miesiąca winny być wnoszone począwszy od 15 września do końca miesiąca;

podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur itp. musi być wpłacony do Kas Skarbowych najpóźniej po 7-miu dniach od dokonania potrącenia.

Nadto płatne być winny wszystkie te podatki, prolongaty i raty podatkowe, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności we wrześniu.

Przy sposobności wyjaśniamy, iż we wrześniu wznowione zostanie egzekwowanie zaległości z podatków: gruntowego i majątkowego, wstrzymane na lipiec i sierpień.

Wystawa przemysłu krajowego w Katowicach. Otwarta tu w ub. sobotę wystawa ruchoma prób i wzorów przemysłu krajowego cieszy się dużą frekwencją. Zwiedza ją dziennie około 1000 osób. Publiczność interesuje się wyjątkowo krajowymi eksponatami. Szczególnie kupcy detaliści skrupnie zbierają dane o przemyśle krajowym. W pierwszych dniach zawarto większe transakcje. Pożądany jest dalszy napływ eksponatów, aby wystawa mogła rzeczywistość zobrazować całokształt przemysłu polskiego. Domaga się tego kupiectwo.

Wycieczki zagraniczne na Targi Wschodnie. Dowiadujemy się, że na Targi Wschodnie zapowiedziały swe przybycie wycieczki ze Szwecji, Holandji, Czecho-

łowacji i Jugosławji. Wycieczki te składać się będą z przedstawicieli przemysłu i handlu oraz dziennikarzy

Egzekucja zaległości podatkowych. Ministerstwo Skarbu wezwało Izby skarbowe oraz urzędy podatkowe do szybkiego uregulowania należności z tytułu podatku gruntowego i majątkowego. Szybkie uregulowanie zaległości leży w interesie samych płatników, a to ze względu na jesienne terminy płatności, oraz na tę okoliczność, iż z dniem 1 września podjęte zostaną energiczne środki egzekucyjne. — Ministerstwo Skarbu poleciło Izdom skarbowym przede wszystkim poinformować płatników, że podatek majątkowy od płatników, zaliczonych do II. i III. grupy kontyngentowej musi być egzekwowany z całą stanowczością ze względu na niezadawalniające wyniki wpływów na poczet trzeciej raty.

Co do podatku przemysłowego przestrzegany ma być ściśle obowiązek miesięcznego wpłacania podatku od obrotu przez przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego składania sprawozdań — bez prolongat i rozkładania zaległości na raty.

Zaległości w podatku przemysłowym za czas ubiegły winny być zlikwidowane w czasie najbliższym, w każdy mrazie przed terminem płatności podatku za pierwsze półrocze r. b.

Egzekucja zaległości podatku dochodowego ma się odbywać ściśle wedle zarządzeń, wydanych przez ministerstwo w maju i w lipcu.

Egzekwowanie zaległości wdrażane będzie przede wszystkim względem płatników, zalegających z kwotą ponad 100 złotych.

Paszport zagraniczny kosztuje 500 złotych. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało rozporządzenie oznaczające cenę paszportu trzymiesięcznego na 500 złotych. (aw.)

Przesyłanie waluty polskiej zagranicę. Ministerjum Skarbu poleciło generalnej dyrekcji poczt i telegrafów wydanie do urzędów pocztowych rozporządzenia, że na wysyłkę zagranicę i do Gdańska poczta waluty polskiej i obcej w listach, przekazach lub czekami, niezbędne jest zezwolenie władz skarbowych, bez względu na wysokość sumy, z wyjątkiem byłych marek niemieckich, dawnych rubli rosyjskich i czerwonońców sowieckich. Zezwolenia na wysyłkę walut wydają Izby Skarbowe. Bez zezwolenia władz skarbowych nie wolno urzędom pocztowym przyjmować żadnych kwot pieniężnych zagranicę i do Gdańska.

Wyплаты w walutach zagranicznych. W kilku pi-smach pojawiły się bezpodstawne, wytwarzające niepotrzebne zaniepokojenie notatki o zamierzonym jakoby przez Ministerstwo Skarbu nowem uregulowaniu sprawy wkładów walutowych w bankach w tym sensie, aby wkłady te mogły być wypłacane tylko w walucie polskiej, po kursie dnia.

Jak wiadomo, sprawa wkładów walutowych uregulowana jest dotychczas rozporządzeniem dewizowym z dnia 27 maja 1925 r. (Dz. Ust. Nr. 57, poz. 408), które brzmi:

„Prowadzenie rachunków i przyjmowanie wszelkiego rodzaju wkładów w walutach zagranicznych oraz dokonywanie wypłat z tych rachunków, względnie zwrotu wkładów efektywnych w walutach zagranicznych jest dozwolone bez ograniczeń przedsiębiorstwom, uprawnionym do zajmowania się czynnościami bankierskimi“.

Ze źródła miarodajnego dowiadujemy się, że zmiana powyższych przepisów, nie czyniących żadnych ograniczeń co do sposobu zwrotu wkładów walutowych, nie jest w żadnym razie brana pod uwagę przez Ministerstwo Skarbu.

Niemieckie związki zawodowe przeciw wojnie celnej z Polską. Na kongresie związków zawodowych, który otwarto we Wrocławiu, podkreślano konieczność zaprzestania wojny celnej z Polską, oraz konieczność dojścia z Polską do porozumienia, ponieważ niemiecka ekspansja gospodarcza zależna jest przeważnie od handlu ze Wschodem, a więc z Polską.

(aw.)

Dodatnie objawy. Sprawozdania Oddziałów Banku Polskiego notują w poszczególnych miejscowościach szereg dodatnich objawów, świadczących o ożywieniu się życia gospodarczego.

W przemyśle białostockim sytuacja się polepszyła, eksport znacznie się zwiększył. W przemyśle bielskim, nie wyłączając pracującego na eksport, znać poprawę. Z Brześcia sygnalizują dalszy wywóz drzewa w stanie nieobrobionym do Gdańska i drzewa obrobione przeważnie do Holandji.

Przemysł papierniczy zarówno w Częstochowie jak i w Sosnowcu pracuje z dobrem powodzeniem. Sosnowiec pracuje na dwie zmiany wobec zamówień eksportowych do Łotwy.

Oddział Banku Polskiego w Gdańsku sygnalizuje o wielkiem ożywieniu się w porcie gdańskim eksportu węgla polskiego. Handel zbożowy również mobilizuje swe siły do wywozu zboża polskiego.

(rz)

Wykonanie polsko-sowieckiej konwencji kolejowej. W dniu 15 września odbędzie się w Moskwie konferencja przedstawicieli kolei polskich i sowieckich, aby stosownie do wymagań konwencji kolejowej polsko-sowieckiej opracować debity do tej konwencji i w ten sposób umożliwić otwarcie regularnej bezpośredniej komunikacji między Polską a Sowietami. Umowa będzie miała duże znaczenie dla naszego handlu i przemysłu, oraz dla życia gospodarczego obydwu państw.

Sprawdzanie ksiąg handlowych przy podatku obrotowym. W związku z wydaną i obowiązującą nowelizacją podatku przemysłowego od obrotu Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że miarodajnymi do porównania wykazanego w zeznaniu obrotu są książki handlowe, prowadzone w myśl przepisów kodeksu handlowego, obowiązującego w danej dzielnicy. Przy badaniu i kontrolowaniu ksiąg handlowych, prowadzonych prawidłowo, przez buchalterów i kontrolerów odnoszących urzędów skarbowych, Ministerstwo Skarbu zwróciło uwagę, że kontrola i rewizja ma się dokonywać w ten sposób, by celem i zadaniem rewizji było jedynie zbadanie rzetelności ksiąg handlowych w danej firmie. Często się bowiem spotykało dotychczas w praktyce, iż niektórzy, badający książki prawidłowo prowadzone, przyczepiali się do najdrobniejszych braków buchalteryjnych, nie mających zasadniczego znaczenia. W myśl wyjaśnienia odnośnego Mi-

nisterstwa Skarbu należy pomijać wszelkie braki buchalteryjne, jedynie znaczenia formalnego, które nie wpływają zupełnie na rzetelność kontrolowanych ksiąg handlowych.

Przy opodatkowaniu przedsiębiorstw i osób, nie prowadzących ksiąg handlowych, znaczenie dowodu mieć mogą wszelkiego rodzaju książki, podręczne i zapiski, o ile wykazany w nich obrót odpowiada rozmiarowi przedsiębiorstwa i rzeczywistym stosunkom, wiadomym władzy skarbowej.

Jak widzimy, książki handlowe, prawidłowo prowadzone, z dniem każdym nabierają coraz bardziej charakteru materiału dowodowego, dla władz skarbowych, które kontrolują rzetelność tych ksiąg, a w razie braku takowych, pociągając będą winnych do odpowiedzialności karno-sądowej.

Eksport maszyn biurowych z państw, które są głównymi wytwórcami. Miesięczny wywóz maszyn biurowych z krajów, które najwięcej ich produkują, to jest z Niemiec, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Anglii przedstawia się następująco:

Niemcy (statystyka za marzec 1925): maszyn do pisania 6552 sztuk (z tego do Austrii 186 sztuk, Bułgarii 156, Polski 476, Anglii 345, Włoch 883, Jugosławii 262, Holandji 277, Rumunii 173, Szwajcarii 490, Hiszpanji 694, Czechosłowacji 886, Węgier 113).

Maszyn do zliczania 1013 sztuk (z tego do Austrii 73, Belgii 60, Francji 87, Hiszpanji 64, Czechosłowacji 41, Stanów Zjednoczonych 85).

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. (Statystyka za kwiecień 1925.) Maszyny do pisania 29,094 sztuk (z tego do Austrii 330, Belgii 530, Francji 2036, Niemiec 1344, Włoch 1151, Holandji 732, Hiszpanji 1075, Szwecji 454, Szwajcarii 687, Anglii 6264, do pozostałych państw w Europie 3593).

Maszyn do zliczania 3695 sztuk (z tego do Belgii 187, Niemiec 511, Francji 256, Włoch 250, Holandji 119, Szwecji 200, Szwajcarii 101, do pozostałych państw Europy 608).

Anglia wywiozła w maju 1925 r. 158 sztuk maszyn do pisania i 6 tonn przyborów do maszyn do pisania.

Stosunki Polski z Norwegją. Podług danych urzędowych polskiego urzędu statystycznego są dobre widoki na rozszerzenie stosunków handlowych z Norwegją. Krótkie połączenie morskie przez Gdańsk do portów norweskich pozwala na rozszerzenie stosunków handlowych. W roku 1924 handel między temi dwoma państwami nie przybrał dużych rozmiarów, gdyż z Polski wywieziono 19,107 tonn węgla i zboża w cenie 3,418,000 zł, a przywieziono z Norwegji do Polski 11,666 tonn za 3,884,000 złotych.

W roku bieżącym wobec wojny celnej z Niemcami i lepszego urodzaju zboża w Polsce stosunki handlowe z Norwegją powinny rozwinąć się znacznie lepiej.

Ogłoszenia: 1/4 strona 80 zł. 1/2 str. 40 zł. 1/4 str. 20 zł. 1/8 str. 10 zł. 1/16 str. 5 zł. 1/32 str. 2.50zł. Na str. I okł. 100%, na stronie II, III i IV okł. 50% więcej. Dla poszuk. posad 50% opustu. Numery okazowe i dowodowe opłaca się. Ogłoszenia przyjmuje się do środy rana godz. 9.

Przedpłata kwartalna 4,50 zł., miesięczna 1,50 zł. z dostawą w dom.
Numer pojedynczy 50 groszy.

- - - Konto czekowe P. K. O. Nr. 202 868. - - -
Nakładem „Hurtowni Drukarskiej“, Tow. Akc.
w Poznaniu, Stary Rynek nr. 4. Telefon 2555
Redaktor: Teodor Kryg w Poznaniu.